

af Medarbejdere, at de ganske var som snydt ud af hans Næse. Han var netop en saa overlegen Personlighed, at han satte Pris paa alle, der var Personligheder, og skønt han var en udpræget kristelig Mand, viste han sig ikke bange for at ansætte vitterlige Ateister i sin Skole i Latin og Matematik. Han var ogsaa paa det Omraade en saa frisindet Mand, at han kunde tænke sig, hvad ikke alle Skolebestyrere har kunnet tænke sig, at en Fritænkter kunde være en lige saa god Lærer i Matematik som en Kristen. Denne Skole var en virkelig personlighedspræget Skole, saa længe dens Stifter og Leder var gamle Hans Schneekloth, men i anden Generation, i tredje Generation! Læg Mærke til det over alt: Frimenigheder, Valgmenigheder o. s. v., saadanne Virksomheder, der er prægede af fremragende Personligheder, hvor hurtigt bliver de ikke til Institutioner, til Ejendomsfællesskaber, til Foretninger, hvor den oprindelige Leders Personlighedspræg ganske forsvinder, og hvor det er helt andre Interesser, der gør sig gældende! Saadan gaar det netop saa ofte med den Slags Virksomheder, naar det er private Kredse, der danner dem, at Ejendomsinteressen, Udbytteinteressen begynder at gøre sig gældende, at de, der begynde med at afvise alle Tilskud fra det offentlige, fordi de som Kristen Kold netop hævder Friheden, at de af Forholdene drives ind paa Tilskud, og at til sidst Tilskuddet bliver det væsentlige. Hvor Statstilskuddene til en hel Række saadanne Institutioner er blevet saa mægtige, og hvor det oprindelige Personlighedspræg er blevet næsten minimalt, der hævder jeg, der hævder Socialdemokratiet, at der indenfor de Rammer, som det offentlige Skolevæsen danner, er ganske anderledes Muligheder for, at Personligheder i enhver Generation kan gøre sig gældende, og det er jo vor Skoles Ideal, at vi vil stille ganske anderledes Midler til Raadighed for det offentlige Skolevæsen, udstyre det ganske anderledes. Den Tid kommer da forhaabentlig, da Menneskene i Stedet for at anvende Milliarder til det, de nu anvender dem til, anvender Milliarder til Folkets Oplysning og Opdragelse, den Dag kommer da forhaabentlig, da Starterne gør det mest rundhaandede Tilbud til Folkeoplysningen og Folkeopdragelsen, stiller de dyreste, de bedste Rammer til Raadighed for Folket, for at det vigtigste af alt kan blive varetaget, nemlig Folkets Oplysning og Opdragelse, og saa maa det være Folket selv, de forskellige Grupper

og Dele af Folket efter hver sin Opfattelse, der afgør Indholdet af disse Rammer, Aanden i denne Virksomhed, og saa faar Striden mellem disse forskellige Opfattelser udfægtet paa aandelig Maade i fuldkommen Frihed.

Til det ærede Medlem fra Kolding (Laursen) vil jeg kun gøre nogle ganske faa Bemærkninger. Han hævdede, at i den københavnske Skolering havde man i de senere Aar, han mente ligefrem bevidst, stilet henimod den nuværende Misère, henimod Kaos, for deraf at lade opstaa det, der nu foreligger: Forslaget om det offentliges Overtagelse af Skolerne. Jeg tror ikke, det ærede Medlem har Ret, jeg tror, at jeg har Ret i den Modkritik, som jeg fremsatte overfor det ærede Medlem fra Vinderup (Moltesen), at er der nogen, der har Ansvar for, at det private højere Skolevæsen i Hovedstaden er kommet ind i den Misère, hvori det nu befinder sig, saa er det Venstre. Jeg synes, at den højtærede Undervisningsministers historisk dokumenterede Redegørelse her i Dag var fuldkommen fyldestgørende, og jeg forstod meget godt, at det ærede Medlem fra Vinderup ikke svarede derpaa, for der var intet at svare. Man kan ikke rette nogen Bebrejdelse til den Side. Saa snart Spørgsmaalet blev brændende, blev der gjort, hvad gøres kunde. Men man behøver ikke at gaa tilbage til Reformationen eller før Reformationen, som det ærede Medlem antydede. Man kan netop om Aarene siden Aarhundredskiftet, siden Systemskiftet, det vil sige siden Skolerindgængens Dannelse i København, sige, at den Maade, hvorpaa det ledende Parti i Rigsdagen og Regeringen, nemlig Venstre, stillede sig til Hovedstadens Skolevæsen, var den letkøbte Maade at lade det gaa Aar efter Aar med et Tilskud, skønt man godt kunde se, hvor det stiledede hen. Men overfor det ærede Medlem fra Kolding vil jeg hævde, hvad en skolekyndig Mand i København i disse Dage har bekræftet overfor mig, at det ingeniørlunde var afdøde Niels Hjorts Opfattelse, at det skulde gaa paa denne Maade, at han virkelig troede paa den Løsning, som han havde været med til at gennemføre, og at han ikke mindst i de sidste Aar ligefrem advarede imod at stille Krav om det offentliges Overtagelse; han haabede, at det kunde gaa, og han søgte netop i sine Kredse at dæmpe dette Krav. Nu er det omtrent samtidig med hans Død blevet en uundgaaelig Nødvendighed, som alle maa bøje sig for.